

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
(1970)

โฮเรส มาน (Horace Mann) (Robert W. Richey 1958: 52) กล่าวว่า

การสอนเป็นศิลปะที่ยากที่สุดในกระบวนการศิลปะทั้งหมด อีกทั้งเป็นศาสตร์ที่ลึกซึ้งที่สุดในกระบวนการศาสตร์ทั้งหลาย ในความสมบูรณ์ของการสอนครูจะต้องมีความรู้ในวิชาการ ความรู้ในตัวผู้เรียน กระบวนการสอน อุปกรณ และสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สูงสุด

ด้วยเหตุนี้หน้าที่หลักของการประกอบอาชีพครูทุกระดับ คือ การจัดสภาพการณ์ การเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษา เพราะสมรรถภาพด้านการสอนเป็นสมรรถภาพที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับผู้ที่เป็นครูทุกคน

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ดังนั้นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะครอบคลุมด้านต่าง ๆ ท่อไปนี้ คือ ความหมายของสมรรถภาพ สมรรถภาพของครูทั่วไป สมรรถภาพด้านการสอนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสมรรถภาพ

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good 1973: 121) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "สมรรถภาพคือ ทักษะ (Skill) มโนทัศน์ (Concept) และทัศนคติ (Attitude) ที่จะต้องมีในการทำงานทุกชนิดและสามารถจะนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง"

ซมทันซ์ กูซอร์ น อุษยา (2519: 12) ได้ให้ความหมายว่า "สมรรถภาพหมายถึง ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ครูพึงมีในการช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางค่านิยมปัญญา สังคม อารมณ์และร่างกาย"

จากเอกสารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท (Proposal Development Team, School of Teacher Education Michigan State University and Lansing School District 1975: 14-20) รายงานไว้ว่าทางมหาวิทยาลัยได้เชิญผู้บริหาร ครูระดับมัธยมศึกษา ระดับประถมศึกษา ตัวแทนครูจากเขตมาประชุมรวมกัน 3 วัน เพื่อหาค่านิยามของ สมรรถภาพ ในที่สุดผู้เข้าประชุมต่าง ๆ ให้นิยามสมรรถภาพไว้ดังนี้

1. สมรรถภาพเป็นพฤติกรรมการสอนที่สามารถสังเกตและวัดได้
2. สมรรถภาพทั่วไป (Generic Competencies) เป็นพฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถวัดและสังเกตได้จากการทำงานของครู เช่น การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การใช้วิธีที่เหมาะสมกับเด็ก การใช้สื่อการสอนอย่างคุ้มค่า
3. สมรรถภาพของครูอยู่ที่ความสามารถทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ตามจุดมุ่งหมายที่ครูได้ตั้งไว้

จากความหมายของคำว่า สมรรถภาพเท่าที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า สมรรถภาพก็คือ ทักษะ มโนทัศน์และทัศนคติที่จำเป็นต้องมีในการสอน และรวมถึงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน

สมรรถภาพของครูทั่วไป

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพในลักษณะต่างๆ กัน ดังเช่น

จีน อี ฮอลล์และฮาร์วาร์ด แอล โจนส์ (Gene E. Hall and Harward L. Jones 1976: 48-50) ได้จำแนกสมรรถภาพครูออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. สมรรถภาพด้านสติปัญญา (Cognitive Competencies) เน้นในด้านความรู้ เชี่ยวชาญ ความแม่นยำในเนื้อหา วิชาที่สอน วิธีสอน การวิเคราะห์ โปรแกรมและหลักสูตร

2. สมรรถภาพด้านอารมณ์และจิตใจ (Affective Competencies) เป็นสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทัศนคติ ความสนใจและความซาบซึ้งในอาชีพ

3. สมรรถภาพด้านปฏิบัติการ (Performance Competencies) เป็นสมรรถภาพด้านการจัดสื่อการสอน การตั้งคำถาม

4. สมรรถภาพด้านผลการสอน (Consequence or Product Competencies) เป็นสมรรถภาพที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวนักเรียน

5. สมรรถภาพในการศึกษาค้นคว้า (Exploration Competencies) ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่าในตัวครู

เจมส์ อี ไวแกนค์ (Jame E. Weigand 1977: 6) มีความเห็นว่าครูจะมีคุณภาพหรือสมรรถภาพได้จะต้องมีทักษะพื้นฐาน 7 ประการ

1. ทักษะในการประเมินลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก
2. ทักษะในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. ทักษะในการสร้างแรงจูงใจ
4. ทักษะในการใช้คำถาม
5. ทักษะในการจัดลำดับขั้นการสอน
6. ทักษะในการวัดและการประเมินผล
7. ทักษะในคำอนุญาตสัมพันธ

จากเอกสารการวิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท (Proposal Development Team, School of Teacher Education Michigan State University and Lansing School District: 38-43) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพไว้ว่า สมรรถภาพที่สำคัญประกอบด้วย

1. พัฒนาและใช้แผนการสอนเพื่อให้อุเรียนเกิดการเรียนรู้
2. จัดเตรียมเนื้อหาไว้ในแผนการสอน และจัดกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาและใช้กระบวนการวัดผล เพื่อประเมินความเจริญ และความก้าวหน้าของนักเรียน
4. พัฒนาและใช้บันทึกการสอนประจำวันได้
5. รู้จักเลือกใช้กลวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนสนใจในบทเรียนได้
6. เลือกเทคนิควิธีในการปรับปรุงห้องเรียนให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการฝึกความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน

7. เลือกเทคนิควิธีสอน พัฒนาและใช้แผนการสอนเพื่อช่วยนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านการเรียนและความประพฤติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจขัดต่อความเจริญเติบโตของนักเรียนได้
8. สร้างและใช้ระบบบริหารในห้องเรียน ซึ่งประกอบด้วย นโยบายและระเบียบข้อบังคับในการเข้าร่วมกิจกรรม
9. พัฒนาและสาธิตการใช้คำถามสำหรับนักเรียนที่มีระดับความคิดต่าง ๆ กัน
10. สาธิตการสอนโดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีปฏิริยาโต้ตอบกัน
11. วิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนเพื่อประเมินผลตนเอง
12. ทอมคำถามนักเรียนเสมอเพื่อแสดงให้เห็นว่าคุณเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียน

โอลิเวอร์ อาร์ กิบสัน และ ฮาร์โลด ซี ฮันท์ (Oliver R. Gibson and Harold C Hunt 1965: 242) ได้เสนอความเห็นว่าคุณจะปฏิบัติงานได้ผลดี และมีความสำเร็จจะต้องมี 3 ลักษณะ คือ ต้องมีความรู้และเทคนิคในการสอนแบบต่าง ๆ ต้องมีทักษะในการใช้ภาษาเขียน ภาษาพูด ทำให้เด็กเข้าใจง่าย ตลอดจนการหาความรู้เพิ่มเติม และการแก้ปัญหาอย่างถูกหลักวิชา มีทักษะในการค้นคว้าวิจัย มีมนุษยสัมพันธ์และรักอาชีพครู มีความสนใจได้แก่ สนใจนักเรียน สนใจวิชาที่ตนสอน สนใจที่จะร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานและพัฒนาอาชีพครู

ในปี พ.ศ. 2503 ละออง การุณยานิช (2503: 16-25) ให้ความเห็นว่าสมรรถภาพของครูมีทั้งเด่นและด้อย การประพฤติปฏิบัติตนของครู จะแสดงให้เห็นว่ามีสมรรถภาพหรือหย่อนสมรรถภาพได้ คุณลักษณะต่อไปนี้เป็นสมรรถภาพของครูที่หย่อนสมรรถภาพถ้าทำตรงข้ามก็จะเป็นครูที่มีสมรรถภาพ คือ

ไม่ให้ความร่วมมือ ขาดความละเอียดประณีต นิสัยรุนแรง หยามกระด้าง ไม่เห็นใจผู้อื่น มีอารมณ์เป็นเด็ก ไม่รับผิดชอบในงานใด ๆ เปรื่องวาทกับนักเรียนเกินไป กุ่มขี้ขี้ไม่อยู่ ไม่มีความกระตือรือร้นในการสอน เป็นคนไม่อยู่กับร่องกับรอย เบเลียดแปลงงาย คุ้ยสินใจในการปฏิบัติงานผิดพลาดเสมอ ไม่รับคำแนะนำและคำวิจารณ์กลัวความหวังดี ข้างพุงข้างคุดเกินเหตุ ข้างบนและมีเรื่องบนไม่หยุด มักนึกใจกับตู่ปกครอง

จากการประชุมสัมมนาการพัฒนาหลักสูตรผลิตครูประถมศึกษา ซึ่งจัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปลายปี พุทธศักราช 2522 (คณะพัฒนาหลักสูตรโครงการปรับปรุงหลักสูตรฝึกหัดครู 2523: 1-29) ได้สรุปสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษาไว้ 26 ข้อ ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา
2. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในเนื้อหาตามที่หลักสูตรศึกษากำหนด
3. สามารถอธิบายแนวทิศทางการศึกษาที่สำคัญ
4. สามารถวิเคราะห์ปัญหาโรงเรียนและในชุมชนได้
5. สามารถอธิบายหลักการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ และนำหลักเหล่านี้มาใช้ในการเรียน

การสอน

6. สามารถอธิบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
7. สามารถเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมและวัยของผู้เรียน
8. สามารถสร้างและใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและ

สภาพของท้องถิ่น

9. สามารถประเมินผลการเรียนการสอนในโรงเรียน
10. สามารถเลือกและใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน
11. สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
12. สามารถให้บริการแก่ชุมชนโดยอาศัยวิถีทางการศึกษานอกระบบ
13. สามารถใช้เอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน
14. สามารถอธิบายและกำหนดความศิครวมยกจากเนื้อหาที่จะทำการสอน
15. สามารถเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
16. สามารถสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ
17. สามารถสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
18. สามารถใช้และถ่ายทอดวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
19. สามารถใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็กเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ต่าง ๆ
20. สามารถจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมเด็กตามความสามารถของแต่ละ

บุคคล

21. สามารถสอนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี
22. สามารถชมรมจริยธรรมแก่เด็ก
23. สามารถปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับและจรรยาบรรณของครู
24. มีความรักและศรัทธาในอาชีพและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

25. มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนในฐานะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู
 26. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้รวมอาชีพและผู้ประกอบอาชีพอื่นได้เป็นอย่างดี

สมรรถภาพด้านการสอน

การสอนเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งส่วนหนึ่งของการศึกษา เป็นกระบวนการ (Process) ในการให้การศึกษา ซึ่งผู้สอนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้อะไรได้โดยสะดวก นักการศึกษาบางคนถือว่า วิธีสอนมีความสำคัญยิ่งกว่าเนื้อหา หรือความรู้ (Content) ที่ต้องสอนจริง (พินิจ ทัศนาคินทร์ 2514: 179) ทั้งนี้เพราะผู้สอนรู้จักใช้วิธีสอน (Method of Teaching) ที่ดีที่เหมาะสมแล้ว ย่อมจะทำให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ และมีความเข้าใจในบทเรียนในวิชาการศึกษาที่ครูสอน มีทักษะ (Skill) และความชำนาญในวิชาการศึกษาที่เรียนรู้นั้น มีทัศนคติ (Attitude) ที่ดี ต่อสิ่งที่เรียนรู้นั้น มีความสามารถนำสิ่งต่าง ๆ ไปใช้ได้ สามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันได้ และสามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปได้ (ละออง การุญชะวนิช 2518: 41) หน้าที่หลักของการประกอบอาชีพครูในทุกระดับคือ การจัดสภาพการณ์การเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษา

ศาสตราจารย์ บัณฑิต (กรมการฝึกหัดครู 2515: 14-15) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในการเป็นครูว่า มีสมรรถภาพที่สำคัญ ๆ อยู่หลายด้านด้วยกัน ซึ่งรวมถึงสมรรถภาพด้านการสอนด้วย โดยกล่าวว่า ครูจะต้องสามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ใช้อย่างเหมาะสม ใช้วิธีการวัดผลได้อย่างเหมาะสม ใช้แบบทดสอบต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน ปกครองชั้นและบริหารงานของชั้นได้อย่างเรียบร้อย ตลอดจนปฏิบัติงานธุรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ตามที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีผลทำให้สภาพต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากมาย และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพียงใดก็ตาม สมรรถภาพด้านการสอนของครูซึ่งเป็นสมรรถภาพหลักของครูมาตั้งแต่ยุคโบราณก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นและสมควรที่จะได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของสังคม และความก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ อยู่เสมอ ในปี พ.ศ. 2521 สุรินทร์ สรสิริ 2521: (14-17) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ครูยุคใหม่ซึ่งเป็นครูยุควิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก้าวหน้า ก็ยังจำเป็นจะ

ต้องมีความสามารถในการสอน โดยจะต้องควบคุมการสอนในห้องเรียนให้ดำเนินไปได้เรียบร้อย ครูจะต้องมีทักษะและมีกลวิธีต่าง ๆ ในการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนใจในบทเรียน แล้วจึงจะเกิดผลดีแก่การเรียนของเด็กตลอดจนการสอนของครู นอกจากนั้นครูยังจะต้องเตรียมการสอนและอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน การตกแต่งห้องเรียนให้บรรยากาศที่ดี เพื่อเป็นเครื่องจูงใจให้เด็กเกิดความรู้สึกสนใจในบทเรียนที่ครูสอนก็เป็นเรื่องสำคัญไม่น้อย ครูจะต้องเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน นอกจากนั้น ครูจะต้องรู้เรื่องประเมินผลการเรียนของเด็กและประเมินผลการสอนของครูเอง รู้จักสร้างและรู้จักใช้ขอทดสอบ ตลอดจนการแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการสอนว่าเป็นอย่างไร

แนวคิดในเรื่องสมรรถภาพด้านการสอน โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ฝ่ายวิชาการ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518: พ 98- พ 105) ได้วิเคราะห์และสรุปว่าประสิทธิภาพการสอนขึ้นอยู่กับตัวประกอบ ดังนี้ จุดมุ่งหมาย ปรัชญา หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลความก้าวหน้า

จะเห็นได้ว่าตัวประกอบของประสิทธิภาพการสอนดังกล่าวเน้นตามหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งต่างจากความคิดเห็นของ จันทร ชุมเมืองปัท (2508: 29) ที่ได้กล่าวถึงตัวประกอบของประสิทธิภาพการสอน ซึ่งเน้นในด้านกระบวนการสอนและทัศนคติ กล่าวคือ การเตรียมและการบันทึกการสอน วิธีสอน การทำและใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน การอ่านหนังสือประกอบสำหรับผู้สอน การวัดผล นำใจและทัศนคติของผู้สอน

ในการที่ครูจะดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลอย่างเต็มที่นั้น ในเรื่องหลักการสอน ปราณี สนิทวงศ์ (2515: 52-53) ได้อ้างถึงหลักการสอนที่ 10 ประการของ เพอร์ซิวัล เรน (Percival Wren) ซึ่งมีดังนี้ คือ

1. สอนจากง่ายไปหายาก
2. สอนจากสิ่งที่รู้แล้วไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้
3. สอนจากรูปไปหานาม หรือจากสิ่งที่มีตัวตนไปหาสิ่งที่ไม่มีตัวตน

4. สอนให้ทำหรือปฏิบัติด้วยตนเอง
5. สอนจากสิ่งรวมไปหาสิ่งปลีกย่อย
6. สอนให้ใช้ประสาทสัมผัสให้มากที่สุด
7. สอนให้สังเกตพิจารณา ค้นหาเหตุผล แล้วจึงสรุปลงเป็นกฎเกณฑ์
8. สอนจากสิ่งปลีกย่อยไปหาส่วนรวม
9. สอนโดยให้ครูออกเล็กน้อยที่สุด แต่ให้เด็กออกครูมากที่สุด
10. สอนตามธรรมชาติของเด็ก

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะหลักการสอนทั่วไปในปัจจุบัน คือ

1. ครูต้องเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี
2. สอนโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนด้วย คือ ให้แสดงความคิดเห็นร่วมวางแผน ร่วมแก้ปัญหาและวัดผล
3. ให้เด็กเรียนด้วยการกระทำ เพื่อให้รู้เห็นด้วยตนเอง
4. การสอนควรเริ่มต้นด้วยปัญหาที่เด็กสนใจ เด็กจะได้รู้จักการแก้ปัญหาและเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในบทเรียน
5. ในการสอน ครูจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กในวัยต่าง ๆ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถ ประสบการณ์เดิม เนื้อหาของบทเรียน เพื่อใช้วิธีสอนที่เหมาะสม
6. สอนโดยใช้อุปกรณ์การสอน ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึกให้สังเกตพิจารณาหาเหตุผล และเชื่อมั่นในตนเอง
7. สอนให้เด็กออกงานทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ อุนิสิสัย และความประพฤติ
กิจงาม
8. สอนให้เด็กเรียนรู้ โดยผ่านทางประสบการณ์
9. สอนให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
10. สอนให้รู้จักวัดผลด้วยตนเอง

ในเรื่องสมรรถภาพของครู (กมล สุกประเสริฐ และคณะ 2523: 299) ได้ ทำการศึกษาหาสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่ทองการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการปรับปรุง หลักสูตรการฝึกหัดครู โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยครูประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการ สอน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลงานของโรงเรียนดีเด่น และอาจารย์ในวิทยาลัย ครูที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาชีพครูจำนวนประมาณ 1,000 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า สมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญสอดคล้องกัน เฉพาะในด้านที่ เกี่ยวกับความรู้และทักษะในการสอนทั่วไป มีดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีสอนเพื่อให้เด็กรู้จักคิดค้นคว้าหาเหตุผลและนำความรู้ไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน
2. สามารถฝึกให้เด็กเป็นคนช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้
3. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน และรู้สึกเป็นอิสระที่จะแสดงออกเพื่อร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้
4. เลือกและจัดวิธีสอน กิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในหลักสูตร เนื้อหา วิชาและพัฒนาการของเด็ก
5. คัดแปลงเนื้อหา วิธีสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นได้
6. เลือกใช้อุปกรณ์การสอนและผลิตอุปกรณ์การสอนง่าย ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา วิชาและลักษณะของเด็ก
7. ฝึกให้เด็กเป็นคนขยันขันแข็งทั้งในการเรียนและการทำงานได้
8. พูด เขียน อธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจนเหมาะสมกับระดับเด็กชั้นต่าง ๆ ได้
9. ควบคุมและสร้างเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง คือ สามารถประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงามได้ด้วยตนเอง
10. ศึกษาเด็กด้วยวิธีการสังเกตใ้ทราบว่าเด็กคนใดเป็นปกติหรือมีอะไรผิดปกติเป็นที่น่าสังเกต
11. จัดหาและใช้อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
12. ทำเนิการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นกิจกรรม และชั้นสรุปได้
13. ตั้งคำถามแบบต่าง ๆ ให้เด็กมีส่วนร่วมพูด ออกความคิดเห็นหรือทขยคำถาม

ของครูได้

14. จัดสมุดประจำตัวนักเรียนได้
15. นำความรู้เรื่องหลักการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ได้
16. นำความรู้ในการศึกษาเรื่องราวของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้นกับเด็กได้

17. จัดวัสดุอุปกรณ์ ตกแต่งห้องเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กได้

18. ใช้แผนการสอนในวิชาที่สอนได้

19. นำความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ การให้รางวัล ฯลฯ แก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ได้

20. จัดหาสิ่งที่จะเพิ่มประสบการณ์ของเด็ก เช่น มุมหนังสือ ป้ายนิเทศมาวิธีการแก่เด็กได้

21. อธิบายวิธีการที่จะนำหลักสูตร แผนการสอน หนังสือเรียน คู่มือการสอนและสื่อการเรียนอื่น ๆ มาใช้ได้อย่างถูกต้อง

22. บิกลูกให้เด็กช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหและแนะนำคำให้การเรียนซึ่งกันและกันได้

23. เล่านิทานและใช้เกมต่าง ๆ ไปช่วยในการสอนได้

24. สอนซ่อมเสริมเด็กเรียนอ่อนหรือเรียนช้าได้อย่างเหมาะสม

25. อธิบายหลักการ วิธีการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการสอนที่หลักสูตรกำหนดให้

26. บอกแหล่งและวิธีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ประจำโรงเรียนได้

27. วัดความเจริญงอกงามของเด็กด้วยการสังเกตและวิธีอื่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

28. บอกความสำคัญของความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ต่อกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลได้

29. ใช้วิธีการเสริมกำลังใจ (ชมเชย ให้รางวัล ทำทมิ) แก่นักเรียนได้เหมาะสม

30. ใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหาหรือวิธีวิทยาศาสตร์แบบง่าย ๆ ซึ่งเริ่มจากปัญหา การหาข้อมูล ความรู้และสรุปผลการแก้ปัญหาได้

31. จัดแบบฝึกหัดและงานให้เด็กได้รับฝึกหัด ฝึกหัดและทบทวนบทเรียนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็ก

32. จัดที่เรียนและที่นั่งของเด็กให้เหมาะสมกับกิจกรรมหรือวิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้

33. ใช้วิธีสอนที่ให้เด็กแบ่งกลุ่มทำงานเป็นกลุ่มได้

34. เลือกและใช้หนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบเพื่อการเรียนรู้ของเด็กได้

เหมาะสม

35. ศึกษาเด็กเป็นรายกรณีเพื่อช่วยแก้ปัญหาของเด็ก โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ระเบียบสะสม แบบบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อหาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางแก้ปัญหาได้

36. นำความรู้เกี่ยวกับความตึงการขั้นพื้นฐานและสุขภาพจิตของเด็กไปใช้ในการเรียนการสอนได้

37. บันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหานั้นได้

38. นำความรู้เรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลไปใช้ในการเรียนการสอน

39. อธิบายหลักการสอน วิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลดีตามแนวที่หลักสูตรกำหนดไว้

40. ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและบุคคลต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน

41. บอกได้ว่าความเจริญของงานเป็นตัวกำหนดความพร้อมของการเรียนรู้ของเด็กอย่างไร และบอกวิธีศึกษาความพร้อมของเด็กได้

42. ใช้วิธีสอนแบบการสาธิตเพื่อทำเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจได้

43. เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในวิชาที่สอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาได้

44. จัดทำกำหนดการสอนและตารางสอนได้

45. บอกปัญหาโดยทั่วไปที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยประถมศึกษา เช่น การทะเลาะวิวาทกัน และชี้แจงใหญ่ปกครองทราบปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหานั้นได้

46. บอกความเจริงของงวงม บุคลิกลักษณะและความต้องการของเด็กวัย 8, 9 และ 10 ขวบได้

47. อธิบายหลักการเขียนจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้โดยเฉพาะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและวิธีการนำเอาจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไปใช้ให้เกิดผลดี

48. จักรูปแบบข้อคำถามในแบบทดสอบได้

49. อธิบายหลักการและวิธีเตรียมการสอน ตลอดจนการทำตารางสอน

50. แก้ไขข้อคำถามที่บกพร่องในรายวิชาที่ตนเองได้

51. บอกความเจริงของงวงม บุคลิกลักษณะและความต้องการของเด็กวัย 11, 12 และ 13 ปีได้

เนื่องจากสมรรถภาพด้านการสอนเป็นสมรรถภาพที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้ที่จะเป็นครู ในเรื่องการสอนนี้ สุจริต เพ็ชรชม (2522: 53-55) ได้จัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนไว้ 6 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอน ประกอบด้วย การทำบันทึกการสอน การนำหลักสูตรไปใช้ การใช้แผนการสอน คู่มือครู
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน ประกอบด้วย พฤติกรรมการเรียนรู้ หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เทคนิคการประเมินผลผู้เรียน การเขียนข้อสอบจากวัตถุประสงค์
3. การเลือกวิธีการและเทคนิคการสอน ประกอบด้วย วิธีสอน การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเร้าความสนใจ เทคนิคการสอน
4. การผลิตและใช้สื่อการสอน ประกอบด้วย การเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวิชา การเก็บรักษาสื่อการสอน การผลิตสื่อการสอนแบบง่าย ๆ
5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเลือกรูปแบบและวิธีการประเมินผล การสร้างและเลือกใช้เครื่องมือทดสอบชนิดต่าง ๆ การออกข้อสอบปรนัยและอัตนัย
6. การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ประกอบด้วย การสอนซ่อมเสริม การให้การปฐมนิเทศ การจัดมุมหนังสือ การใช้กิจกรรมเสริม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสมรรถภาพทางการสอนโดยเฉพาะนั้นมีอยู่น้อยมาก ส่วนมากจะเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูโดยทั่วไป และสมรรถภาพของครูที่สอนเฉพาะวิชาเป็นส่วนใหญ่ งานวิจัยดังกล่าวมีทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งรวบรวมไว้ดังนี้

งานวิจัยต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1954 ฮาร์ท (Hart 1954: 128) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่สุดท้ายของ เท็น เทนซันด์ ไฮ สคูล (Ten Thousand High School) เกี่ยวกับครูและการสอนของครู ปรากฏว่า ครูที่ดีควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีความสามารถที่จะชักจูงใจนักเรียนให้เกิดความสนใจในวิชาที่ตนสอน มีความฉลาดเฉลียว มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด
2. ครูต้องสนใจในตัวนักเรียน ให้ความร่วมมือกับนักเรียน มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน
3. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
4. อธิบายได้อย่างแจ่มชัด มีวิธีสอนให้นักเรียนเข้าใจง่าย

ไรอันส์ (Ryans 1960: 82) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงคุณลักษณะของครูในโครงการเอ็น ซี อี (N. C. E. ย่อมาจาก National Committee on Education) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 6179 คน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาพฤติกรรมของครู โดยใช้วิธีการพฤติกรรมวิฤติ (The Critical Incident Techniques) โดยการให้ครูเขียนเหตุการณ์วิฤติในห้องเรียน รวบรวมพฤติกรรมต่าง ๆ ของครู เฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการสอนมีดังนี้ คือ เตรียมการสอนอย่างดี มีการยืดหยุ่นการสอน การยอมรับความจำเป็นหรือความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ใช้อุปกรณ์การสอนกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการเรียน ซึ่งแนวทางในการเรียนแจ่มแจ้ง มีการสาธิตอธิบายและให้คำชี้แจงอย่างชัดเจน

ค.ศ. 1967 บิดเดิล (Biddle 1967: 346) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูโดยสรุป จากการศึกษาคนคว่ำ และทดลองของนักการศึกษาที่สำคัญหลายท่าน และได้แบ่งคุณลักษณะของ ครูออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านปฏิบัติงานของครู เช่น การเตรียมการสอน
2. ด้านบุคลิกภาพ เช่น การควบคุมอารมณ์ ความมั่นคงสม่ำเสมอ
3. ด้านพฤติกรรมในการสอน เช่น การอภิปราย การถามปัญหา และการยกย่องชมเชยนักเรียน

ในปี ค.ศ. 1971 เลห์แมนน์ และ มีเรนส์ (Lehmann and Mehrens 1971: 136) ได้สรุปการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตวิทยาลัย เวสเทิร์น วอชิงตัน สเตท (Western Washington State College) จำนวน 443 คน นิสิตมีความเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะครูในอุดมคติว่ามีเกณฑ์ที่สำคัญมากที่สุด 5 ประการ คือ

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งความรู้มูลฐาน และสิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาที่ตนสอน
2. มีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความกระตือรือร้นค้นคว้าในวิชาที่สอน
3. มีความยืดหยุ่น และมีความสามารถที่จะเสนอบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ และสนองความต้องการของนักเรียน
4. เตรียมการสอนอยู่เสมอในวิชาที่ตนสอน กำหนดหัวข้อวิชาที่สอน กำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนรายชื่อหนังสืออ้างอิง
5. ใช้ศัพท์ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง สอนโดยคำนึงถึงระดับความสามารถของนักเรียน

กรีนวูด และคณะ (Greenwood and others 1974: 141-148) แห่งมหาวิทยาลัย ฟลอริดา ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบสอย เอส อี ซี ที บี (S E C T B บ่อมาจาก Student Evaluation of College Teaching Behavior) เพื่อให้ได้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล สะท้อนที่เกิดจากการสอน วัตถุประสงค์ของอาจารย์ซึ่งผู้เรียนสามารถสังเกตได้ ใช้กลุ่ม ตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ อาจารย์ นิสิต และผู้บริหาร แบบสอบถามมีกระทง (Item) ทั้งหมด

134 ข้อ ใช้เกณฑ์ประเมินค่า 7 ช่วง ปรากฏว่ามีข้อกระทงที่เกี่ยวข้องของ 85 ข้อ ท่อจากนั้นได้นำแบบสอบถามทดลองใช้กับกลุ่มนิสิต 2 กลุ่ม จำนวน 328 คน และ 554 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน จึงนำข้อมูลที่ใช้ทั้งสองกลุ่มไปทำการวิเคราะห์ทั่วประภคณสำคัญ ไคคุณลักษณะของ "อาจารย์" 8 ทั่วประภคณ ดังนี้

1. มีความสามารถทำให้การเรียนเข้าใจง่าย
2. มีการสอนที่ทันสมัย
3. มีความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน ไม่หยุดสอนเมื่อย ๆ
4. ให้ความเป็นกันเองกับนิสิต
5. รับฟังความคิดเห็นของนิสิต
6. ฐุเทคนิคการวัดผล ให้งานกระจางแจ่ง ให้งการบ้านเหมาะสม
7. มีความรู้ทันเหตุการณ์
8. เข้าใจปัญหาของนิสิตได้ดี

ในปี ค.ศ. 1975 วอทรูบา และ ไวท์ (Wotruba and Wright 1975: 653-661) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินผลของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตมหาวิทยาลัย ซาน ดีเอโก (San Diego University) แผนกบริหารธุรกิจ ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าคุณลักษณะของอาจารย์ที่มีความสำคัญ ได้แก่

1. มีความรู้กว้างขวางถูกต้องทันสมัย และรู้อย่างแท้จริง
2. ส่งเสริมนิสิตให้แสดงความคิดเห็น
3. กระตือรือร้นในวิชาที่สอน
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม
5. อธิบายเข้าใจง่าย และยกตัวอย่างชัดเจน
6. ช่วยช่วยเหลือนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน
7. ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา
8. มีความยุติธรรม
9. มีความสนใจและอยากจะสอน

สำหรับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน ได้แก่ วิจัยสอน อุปกรณ์การสอน
บุคลิกภาพ บรรยากาศในชั้นเรียน ทักษะของอาจารย์สอน และทักษะของนิสิตทอวิชา

จากรายงานการวิจัยของ วอทรูบา และ ไรท์ (Wotruba and Wright 1975: 651-653) ซึ่งวิจัยการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ กล่าวถึง ความเชื่อสำคัญ ๆ ของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและนิสิต สรุปได้ดังต่อไปนี้

อาจารย์ที่มีประสิทธิภาพจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ เรียงตามลำดับต่อไปนี้ มี
ทักษะในการสื่อความหมาย อธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่าย มีทัศนคติที่ดีต่อนิสิต มีความรู้ทาง
วิชาการดี จัดลำดับชั้นตอนการถ่ายทอดวิชาการดี ใฝ่ใจในทางวิชาการ บุคลิกธรรมในการ
ประเมินผล ยึดหยุ่นในการสอน ส่งเสริมให้นิสิตศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีบุคลิกลักษณะดี พูดยกเอา
ใจใส่ในการสอนและสอนโดยคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ขอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต
เป็นนักวิเคราะห์ที่วิจัยที่ดี ควบคุมตนเองได้ ให้ความกระตือรือร้นและความร่วมมือในการอภิปราย
ของนิสิต มีความสนใจกว้างขวาง รับผิดชอบ หมายความว่างานกระตือรือร้นชัดเจน ใฝ่ผลดี
ประเมินผลปรับปรุงให้นิสิตก้าวหน้า กระตุ้นให้เด็กสนใจในการเรียนและรับผิดชอบสำเร็จของ
นิสิต เปิดกว้างในการสื่อความหมาย มีอารมณ์ขัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง จัดบรรยากาศการ
เรียนอย่างเป็นกันเอง ส่งเสริมให้นิสิตทำงานของตนเองอย่างดีที่สุด เชื่อมั่นในตนเอง มีความ
รับผิดชอบ และยอมรับความผิดถูกชั่วดี คุมห้องได้ดี ทรวจการมาเรียนของนิสิตเสมอ สนใจ
การสอนและสอนสนุก แนะนำแนวทางการคิด การค้นคว้า การเปรียบเทียบ ช่วยเหลือแนะ
แนวมากกว่าแนะนำ รู้จักการใช้ถ้อยคำในการวิจารณ์ รู้เนื้อหาหลักวิชาครู สุขภาพดี มี
เกียรติเชื่อถือได้ ช่วยวางแผนการเรียนแก่นิสิต เป็นครูชั้นอาชีพ เชื่อและยอมรับความ
แตกต่างของนิสิต

ส่วนความเห็นของนิสิตมุ่งหวังให้อาจารย์ "มีความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ มาสอน เป็น
นักพูดที่ดี บุคลิกธรรมในการประเมินผล ส่งงานชัดเจน ใฝ่ใจในวิชาการ บอกจุดมุ่งหมาย
ของการเรียนการสอนชัดเจน เกรียมนการสอนมาดี สอนอย่างมีวิวัฒนาการ ช่วยเหลือนิสิตทั้ง
ในและนอกห้องเรียน เปิดโอกาสให้ศึกษาค้นคว้า"

สำหรับผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่อง กระตุ้นให้นิสิตทำงานด้วยตนเองให้มากที่สุด สามารถอธิบายเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย ส่งเสริมให้นิสิตศึกษด้วยตนเองและส่งเสริมความก้าวหน้าของนิสิตจากข้อมูลชั้นกลับ

ในปี ค.ศ. 1978 จอห์น จอร์แดน แอฟเทรท (John Jordan Aftreth 1978: 3155a) ได้วิจัยเรื่อง "เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคึกเหินของครูประถมศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ที่มีต่อสมรรถภาพของครู" ได้ศึกษาว่า สมรรถภาพที่คาดหวังกับสมรรถภาพที่เป็นจริงในอาชีพครู ควรเป็นอย่างไร โดยใช้แบบสอบถาม ตามครูประถมศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ผลปรากฏว่า

1. การเปรียบเทียบความคึกเหินเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูระหว่างสมรรถภาพที่คาดหวังกับสมรรถภาพที่เป็นจริงโดยส่วนรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับความเป็นจริงอยู่ระหว่างร้อยละ 36-62

2. ในคำเปรียบการณ ผู้ปกครองกับผู้บริหารอาวุโส เห็นว่า ครูประศึกษามีสมรรถภาพที่เป็นจริงต่ำกว่าสมรรถภาพที่คาดหวัง อย่างไรก็ตามครูที่มีอายุมากมีความเห็นเกี่ยวกับกับสมรรถภาพของครูเป็นทางบวกมากกว่าครูอายุน้อย

3. ครูประศึกษามีความเห็นว่า ตนเองมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานครูอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

จะเห็นได้ว่า สมรรถภาพด้านการสอนในทัศนะชาวต่างประเทศดังกล่าว ไม่ได้ให้ความสำคัญด้านความรู้มากนัก แต่จะเน้นกระบวนการการเรียนการสอน พฤติกรรมในการสอน และบุคลิกภาพของครู

งานวิจัยในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2511 มัทธนา นิยะมาดา(2511: 3-5) ได้สำรวจลักษณะของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นครูจำนวน 1,406 คน พบว่า ลักษณะของครูที่พึงสอนดี มีเหตุผลไม่ใช้อารมณ์ในการสอน และยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน มีน้ำใจในการเป็นครู คือ เมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจลลิว บุริภักดี และคณะ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัด

ครู 2520: 365-369) และ วิรัช วรพรรัตน์ (2518: 1-2) ซึ่งสรุปถึงครูที่มีสมรรถภาพ
 ต้องมีความรู้ทั้งวิชาครูวิชาสามัญ สอนดี มีความสามารถในการสอน สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
 เตรียมการสอนอย่างดี ตั้งใจสอน มีทักษะในการสอนให้นักเรียนเข้าใจ ใช้อุปกรณ์ประกอบ
 การสอนอยู่เสมอ สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความถนัดในวิชาที่สอน มี
 ความกระตือรือร้นต่อการสอน มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่

ในปี พ.ศ. 2518 นันทนา ฮันศิริ (2518: 142) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร
 การศึกษาในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา ผล
 การศึกษาพบว่า ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าครูประถมศึกษาที่ดีควรจะมี ความรู้และทักษะในด้านที่
 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหลายประการด้วยกัน เช่น มีความรู้เกี่ยวกับการจัดห้องเรียน การ
 จัดตารางสอน จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เนื้อหาสาระของหลักสูตร ขั้นตอนของการนำ
 หลักสูตรไปจัดทำบันทึกการสอน วิธีสร้างแรงจูงใจ จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก การเลือกใช้
 กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบทเรียน วิธีสร้างอุปกรณ์ง่าย ๆ ส่วนทักษะที่ผู้บริหารเห็นว่า
 จำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ทักษะในการเตรียมการสอนและทำบันทึกการสอน พูจฉาชัดเจน พัง
 เข้าใจง่าย ทววจานอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ และในปีเดียวกันนี้
 นิภา เพชรสม (2518: 137) ได้ทำการวิจัยในเรื่องเดียวกัน แต่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่
 เป็นครูประจำการและนักศึกษาวิทยาลัยครูในจังหวัดราชบุรี พบว่า ในด้านเกี่ยวกับการเรียน
 การสอน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ครูควรสามารถจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่สอนให้เหมาะสม ศึกษา
 เพิ่มเติมในวิชาที่จะสอนอยู่เสมอ ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนประถมศึกษาเองเกี่ยวกับความรู้
 และทักษะในการสอนของครูนั้น พบว่า นักเรียนต้องการในการสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม
 และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างชาญฉลาด ในด้านผู้ปกครอง ระคม บุญเรือง (2518: 168)
 ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง พบว่า ในด้านทักษะการสอนของครู ผู้ปกครองมุ่งหวังว่า
 ครูควรจะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำชื่อนักเรียนได้และนำเนื้อหามาประกอบการสอนได้

ในปี พ.ศ. 2518 พงศธร พิทักษ์กำพล ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูประจำ
 การและนักศึกษาวิทยาลัยครู ในจังหวัดอุตรดิตถ์เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครู
 ประถมศึกษา" โดยใช้แบบสอบถาม ตามครูประจำการ 250 คน และนักศึกษาวิทยาลัยครู 500
 คน ในจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า เรื่องที่ครูประจำการและนักศึกษาเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์พอใจ

คือ ครูประถมศึกษาควรมีความรู้ในการเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเด็ก และเรื่องที่ครูประจำการและนักศึกษาเห็นควยอย่างยิ่งคือ การเตรียมการสอนและการทำบัญชีเรียกชื่อ

ในเรื่องพฤติกรรมการสอนของครู โฉม งาม (2518: 62) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนต่างกัน กำหนดงานให้นักเรียนแตกต่างกัน และมีพฤติกรรมการสอนด้านการทบทวนเมื่อจบบทเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีพฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านแตกต่างกัน ในปี พ.ศ. 2522 สมชาติ เทศแย้ม (2522: 47) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2521 พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาและวุฒิตั้งแต่ปริญญาขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านทักษะทั่วไปแตกต่างกัน แต่มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน และในค่าประสบการณ์การสอน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี 6-10 ปี และสูงกว่า 11 ปี มีพฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน

ในปี พ.ศ. 2518 สมนึก ภัททิยชนี (2518: 78) ทำการวิจัยพฤติกรรมการสอนด้านการประเมินผลในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2518 ในโรงเรียนมัธยมสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 โรงเรียนรวม 41 คน ผลการวิจัยสรุปว่า พฤติกรรมการสอนด้านการประเมินผลของครูไม่ไค้ขึ้นอยู่กับ เพศ วุฒิ ประสบการณ์ในการสอนและวิชาที่สอน

เกี่ยวกับเรื่องสมรรถภาพของครูประถมศึกษา มาฆท ภาณีทวีไลธรรม (2518: 81) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่สังกัดกองการในจังหวัดสกลนครและนครพนม ผลการศึกษาพบว่า สมรรถภาพของครูประถมศึกษาด้านการสอนที่กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มของกองการในระดับกองการมากที่สุดและของกองการมาก ไค้แก่ สมรรถภาพในด้านเตรียมการสอน โดยการทำให้โครงการสอน มีหลักการสอนไค้ชัดเจนและปฏิบัติไค้จริง มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนทุกครั้ง ขอมรับผิดเมื่อตนเองสอนผิดพลาด ใช้อุปกรณ์การสอนไค้เหมาะสมกับลักษณะวิชาและการเรียนการสอน ส่วนในปี พ.ศ. 2520 สมพร ปาละจุม (2520: 40) ศึกษาสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประถมศึกษาปีที่หนึ่งในทัศนะของครูใหญ่ ครู และผู้ปกครอง ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า สมรรถภาพด้านวิชาการที่กลุ่มตัวอย่างกองการ ไค้แก่ ความสามารถ

ในการสอนใ้ทุกวิชา หนักันแสวงหาความรู้เพิ่มเติม มีความสามารถในการสร้างและใช้อุปกรณ์ การสอน ในปีเดียวกัน ประโยชน์ จันทร์โชติ (2520: 115) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จาก ครู ผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะค่านการสอนอันเป็นที่พึงประสงค์ของ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ มีความรู้ดีในวิชาที่สอนเรื่องที่สอน มีการทดสอบและติดตามผลงานการ สอนทุกบททุกตอน เตรียมการสอนอย่างดีทุกครั้ง รู้จักใช้วิธีสอนและอุปกรณ์การสอนอย่างเหมาะสม มีความรู้เรื่องหลักสูตรดี มีความรู้ความสามารถที่จะสอนวิชาต่าง ๆ ได้หลายวิชา ชับันและ ตั้งใจสอน ช่วยเหลือเอาใจใส่นักเรียนที่อ่อน สอนให้เด็กคิดเป็นและปฏิบัติได้ หากความรู้ เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ ทำบรรยากาศในห้องเรียนให้สนุกสนาน กระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากรเรียน และหาประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้แก่เด็กเสมอ

6 ในปี 2522 สุจริต เพียรชอบ (2522: 53-55) ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการ นิเทศการฝึกสอนของนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตทั้ง 2 ปี คือ นิสิตปีที่ ฝึกสอนในปี พ.ศ. 2521 กับนิสิตที่ฝึกสอนในปี พ.ศ. 2522 มีความต้องการความช่วยเหลือ ในการฝึกสอนให้เข้ากันเนื้อหา ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างอุปกรณ์และออก ข้อสอบแบบปรนัย

จากแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของครูที่กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า สมรรถนะค่าน การสอนเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญยิ่งของผู้ที่จะเป็นครู และการศึกษาถึงสมรรถนะค่านการ สอนสมควรจะได้ครอบคลุมส่วนประกอบต่าง ๆ ของการสอนให้มากที่สุด สำหรับการวิจัยปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะค่านการสอนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เขต ปทุมวัน ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะค่านการสอนไว้ตามแนวความคิดของ สุจริต เพียรชอบ (2522: 53-55) ซึ่งประกอบด้วย 6 ค่าน คือ

1. การเตรียมการสอน
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน
3. การเลือกวิธีการและเทคนิคการสอน
4. การผลิตและใช้สื่อการสอน
5. การวัดและประเมินผลการ เรียนการสอน
6. การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก